EU:n uusi rahoituskausi 2028–2034

Mitä kala-alan on hyvä tietää?

Timo Halonen
Maa- ja metsätalousministeriö

EU:n uusi rahoituskausi 2028-2034

- Komissio ehdottaa merkittävää uudistusta. Jäsenvaltiolle kohdennettavat määrärahat koottaan yhteen rahastoon.
- Tarkoittaa siirtymistä useista ohjelmista yhteen kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaan
- Uuden rahoituskauden pitäisi käynnistyä vuoden 2028 alussa
  - EU-asetusten luonnosten käsittelyprosessi on yhä käynnissä.
  - Rahoituskehyksestä ei ole vielä ratkaisua, mahdollisesti loppuvuodesta.

Kumppanuussuunnitelman valmistelu

- Suomen kumppanuussuunnitelmaa valmistelee pääministerin asettama valmisteluryhmä. Mukana kaikki ministeriöt.
- Suunnitelman valmistelusta vastaa VM yhteistyössä VNK:n kanssa.
- Tavoitteena saada luonnos sekä hallintorakenne valmiiksi keväällä 2027.
- Lukurakenne, joka määrittelee myös hallintorakenteen (luonnos)
    1. Puhdas siirtymä (energia ja ilmasto), ympäristö ja saavutettavuus
    2. Maa- ja kalatalous
    3. TKI, osaaminen ja pk-yritykset
    4. Turvallisuus, puolustus ja muuttoliike
    5. Nuoret, sosiaalinen yhteenkuuluvuus, työllisyys, hyvinvointi ja oikeus

YKP:n sektoriasetuksen tilanne

- Neuvoston yleisnäkemys:
  - Hyväksyttiin 29.9.2026
  - Yksityiskohtainen sääntely vähenisi, kansallinen liikkumavara lisääntyisi.
  - Kalastuksen energiasiirtymän ja sukupolvenvaihdosten ja kalastuslaivaston uudistamisen rahoitus mahdollistuisi
  - Valvonta ja tiedonkeruu pakollisia toimia. Rahoitus jakamattomasta osuudesta.
- Parlamentti:
  - Parlamentin kanta vahvistettaneen 11-12/2026 => trilogien käynnistyminen
- Rahoitus
  - CFP:n korvamerkintä 2 mrd € (Kypros ehdotti nostoa 4 mrd €)

Mikä muuttuu?

Ohjelmakausi 2021-2027	Ohjelmakausi 2028-2034
Mitä voidaan rahoittaa?	Mitä haasteita ratkaistaan?
Painopiste toimenpiteissä	Painopiste tavoitteissa ja tuloksissa
Ennalta määritellyt toimet	Reformit, investoinnit ja output-based -toimet rinnakkain
Vähemmän kansallista liikkumavaraa	Enemmän kansallista liikkumavaraa

Asetuksen logiikka toimenpiteiden suunnitteluun:

Haaste → Tavoite → Toimenpide → Tulos

Siiloista synergiaan?

- Aikaisemmin rahoitus suunniteltu sektorikohtaisesti, nyt yksi yhteinen rahoitusohjelma, joka mahdollistaa laaja-alaiset toimenpiteet.
- Komission esimerkki maatalouden ja kalatalouden sukupolvenvaihdoksista. Voisiko ne toimia yhtenä toimenpiteenä?
- Jatkossa pohdittavaa: mitä kannattaa jatkossa varmistaa kalatalouden omiksi toimenpiteiksi, mitkä asiat kannattaisi olla osa laajempaa kokonaisuutta?
    - Kalatalouden energiasiirtymä, sukupolvenvaihdokset, tutkimus- ja innovaatiot, elintarvikejalostus, osaamisen kehittäminen, ympäristökunnostukset etc.

Toimenpidetyypit

Yksi toimenpide toteutetaan joko reformina, investointina tai output -toimenpiteenä.

Reformit

Toimintaympäristön, sääntelyn tai hallinnon uudistaminen

Esimerkkejä:
- Sääntely ja lupamenettelyt
- koulutusjärjestelmät
- hallinnolliset käytännöt, kuten automatisoitu päätöksenteko ja etävalvonta?

Investoinnit

Aineellisiin tai aineettomiin investointeihin perustuva toimenpide

Esimerkkejä:
- Energiasiirtymä
- Ympäristöinvestoinnit
- Satamien kehittäminen
- Tutkimus- ja kehittäminen

Output -toimenpiteet

Korvaus perustuu ennalta määriteltyyn yksikkökustannuksiin tai vakiohintoihin.

Esimerkkejä:
- aluksen romutus: €/GT
- tilapäinen toiminnan lopettaminen: €/päivä

Kansalliset strategiat

- CFP-rahoitusehdotusluonnos:
  - Vesiviljelytoimenpiteiden rahoittamisen edellytys yhdenmukaisuus kansallisen vesiviljelystrategian kanssa => todennäköinen päivitystarve

- MMM harkitsee kotimaisen kalan edistämisohjelman päivittämistä
  - Rahoitus ja kansalliset politiikkatoimet yhdenmukaisia ja mahdollistavat yhdenmukaisen seurannan.

Yhteenveto

- Uusi rahoituskausi uudistaa EU:n rahoitusjärjestelmän rakennetta.
- Kalatalouden ”oma” rahoitus säilyy. Rahoituksen taso avoinna.
- Yksityiskohtaisen EU-tason sääntelyn määrä näyttäisi vähenevän.
- Kansallinen valmistelu on käytännössä vasta käynnistymässä.
- Lopulliset vaikutukset kalatalouden rahoitukseen tarkentuvat EU- ja kansallisten valmistelujen edetessä.

Kiitos